

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Amiksesta ammattikorkeakouluun

Ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimukseen

Tiivistelmä ammatillista koulutusta koskevista tuloksista

Veera Hakamäki-Stylman, Raisa Hievanen, Maija Aaltola, Ari-Pekka Anttila,
Hannele Keränen, Niina Nurkka, Saila Peteri, Kari Ranta, Sini Riihimäki,
Annika Stadius, Mika Tammilehto

Sisältö

- Johdanto
- Arvioinnin tausta
- Arviointikysymykset
- Arvioinnin toteutus
- Ammatillisen tutkinnon suorittaneet opiskelijat ammattikorkeakouluopinnoissa
- Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen
- Jatko-opintovalmiuksien kehittymisen tukeminen ammatillisen koulutuksen aikana
- Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja määräysten kehittäminen
- Yhteistyö ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen välillä
- Johtopäätökset ja suositukset ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja opetushallinnolle
- Hyvät käytännöt

Johdanto

- Karvi arvioi vuosina 2022–2023 ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimuksiin. Samalla selvitettiin, miten ammattikorkeakoulut tukevat ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoidensa osaamisen kehittymistä ja opinnoissa etenemistä. Lisäksi tavoitteena oli lisätä ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen eri toimijoiden keskinäistä ymmärrystä.
- Tähän koosteeseen on koottu arvioinnin ammatillista koulutusta koskevia tuloksia, johtopäätökset ja suositukset.
- Ammattikorkeakoulutusta koskevista tuloksista, johtopäätöksistä ja suosituksista on koostettu oma [tiivistelmänsä](#).
- Arvioinnin kaikki tulokset, johtopäätökset ja suositukset löytyvät [loppuraportista](#).

Arvioinnin tausta

- Ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaminen antaa opiskelijalle jatko-opintokelpoisuuden niin ammattikorkeakouluihin kuin yliopistoihinkin.
- Opintopolkuja toiselta asteelta korkeakoulutukseen on kehitetty viime vuosina aktiivisesti erilaisissa työryhmissä; ammatillisen koulutuksen osalta kehittämistyötä on linjannut merkittävästi [Valmiina valintoihin II](#) –työryhmäraportti.
- [Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030](#) -työssä ja [Koulutuspoliittisessa selonteossa](#) on asetettu tavoitteeksi korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuuden nouseminen 50 prosenttiin ikäluokasta. Myös pääministeri Orpon hallitus on [hallitusohjelmassaan](#) sitoutunut edistämään tätä tavoitetta.
- Korkeakoulutettujen nuorten osuuden kasvu edellyttää sitä, että yhä useampi ammatillisen tutkinnon suorittanut jatkaa opintojaan korkeakoulussa.

Arviointikysymykset

- Millaiset jatko-opintovalmiudet ammatillinen tutkintokoulutus tuottaa?
 - Millaista osaamista ja valmiuksia ammatillinen koulutus tuottaa suhteessa ammattikorkeakouluopintojen vaatimuksiin?
 - Miten ammatillisissa oppilaitoksissa tuetaan ammattikorkeakouluopinnoissa vaadittavan osaamisen ja valmiuksien syntymistä?
- Miten ammattikorkeakoulut tukevat ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoidensa osaamisen kehittymistä ja opinnoissa etenemistä?
- Mitkä tekijät edistävät ja estävät ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymistä ja ammattikorkeakouluopinnoissa etenemistä?
- Miten yhteistyö ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen välillä toimii?

Arvioinnin toteutus

Arvioinnin suunnittelu
syksy 2022-alkuvuosi 2023

Kuulemis- ja keskustelutilaisuudet eri tahojen kanssa

- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus
- Arene, AMKE ry
- AMK-opiskelijavalinnat-konsortio
- Opettajajärjestöt
- Opiskelijajärjestöt ja AMK-opiskelijat

Keskustelut arviointiryhmän kanssa

Olemassa olevan tiedon ja aineiston kartoittaminen

Aineiston keruu ja analysointi
kevät 2023-alkusyksy 2023

Rekisteri- ja tilastoaineistojen koonti

- Koski-tietovaranto
- Opiskelijavalintarekisteri
- eHOKS
- AVOP
- AMK uraseuranta
- AMIS-tutkimus
- Vipunen

Kyselyjen toteutus

- Ammattikorkeakoulujen johto
- Ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö sekä osaamispäälliköt
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Työpajojen toteutus

- Ammatillisen tutkinnon suorittaneet AMK-opiskelijat

Aineiston analysointi ja tulosten kirjoittaminen

Johtopäätösten ja suositusten laadinta
syksy 2023

Johtopäätösten ja suositusten laadinta arviointiryhmässä

Kehittämisenwebinaari johtopäätösten ja suositusten viimeistelyn tueksi

- Opiskelijat
- Ammattikorkeakoulut
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjät
- Korkeakoulujen ja oppilaitosten henkilöstö
- Sidosryhmät

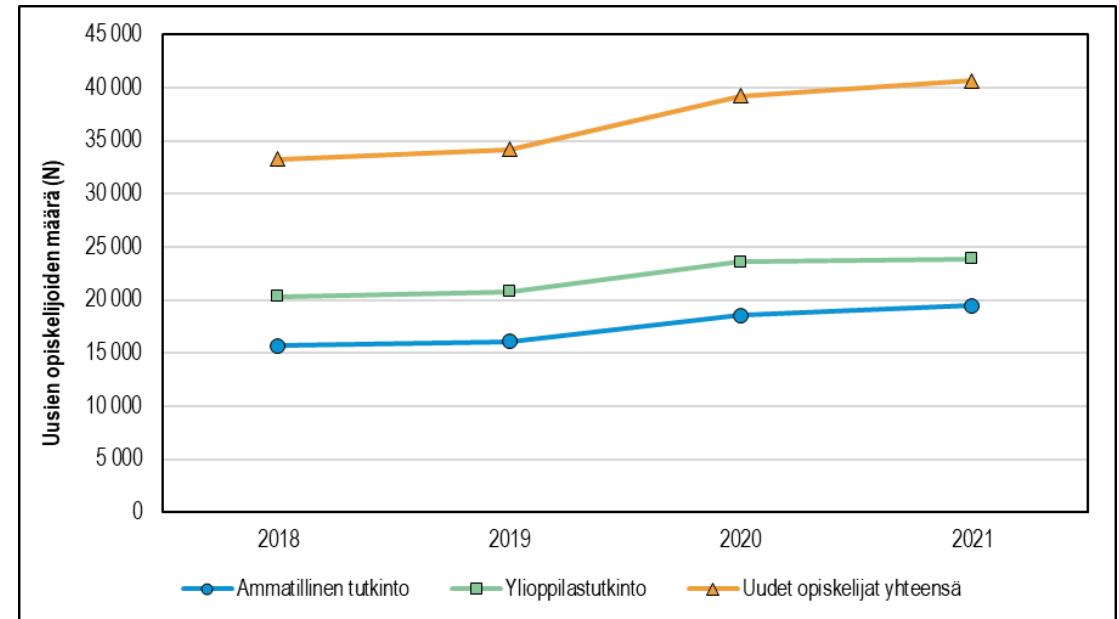
Ammatillisen tutkinnon suorittaneet opiskelijat ammattikorkeakoulu- opinnoissa

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillisen tutkinnon suorittaneet ammattikorkeakouluopinnoissa

- Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden uusien AMK-opiskelijoiden määrä on kasvanut tasaisesti vuodesta 2019.
- 2021 lähes puolet uusista ammattikorkeakouluopiskelijoista oli suorittanut ammatillisen tutkinnon.
- AMK:jen suurista aloista terveys- ja hyvinvointialoilla ja tekniikan aloilla hieman yli puolet uusista opiskelijoista oli ammatillisen tutkinnon suorittaneita.
- 2022 suurin osa ammatillisen tutkinnon suorittaneista uusista AMK-opiskelijoista valittiin valintakokeella.

Kuvio 1. Ammattikorkeakoulujen uudet opiskelijat pohjakoulutuksen mukaan 2018-2021. Lähde: Vipunen

Ammattikorkeakouluopintojen kulku: Lukuvuonna 2015-2016 opintonsa aloittaneet 5 vuotta opintojen alun jälkeen

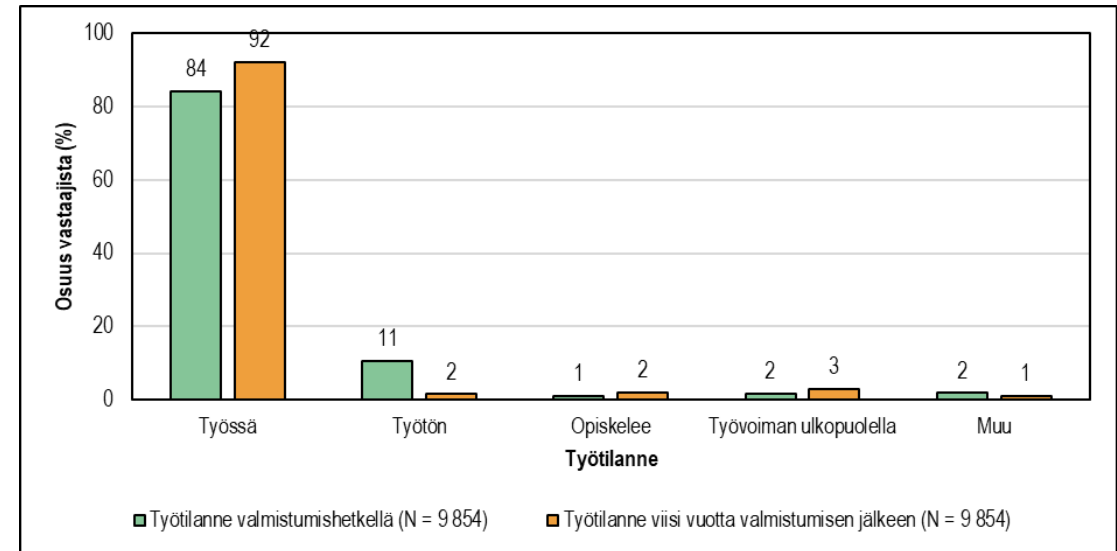
- Niistä opiskelijoista, joiden pohjakoulutus oli ammatillinen tutkinto, kaksi kolmasosaa (67 %) oli viisi vuotta opintojensa aloittamisen jälkeen suorittanut AMK-tutkinnon.
 - Lukiotaustaisten keskuudessa se, että ammattikorkeakouluopinnot olivat vielä kesken oli hieman yleisempää.
- Joka kymmenes ammatillisen tutkinnon suorittanut oli keskeyttänyt opintonsa ja siirtynyt työelämään.
- Niiden opiskelijoiden osuus, jotka eivät olleet valmistuneet, opiskelleet tai käyneet töissä oli pieni sekä ammatillisen tutkinnon että lukiokoulutuksen suorittaneiden keskuudessa.
- Valmistuneiden osuus oli suurin terveys- ja hyvinvointialoilla (80 %) ja pienin tietojenkäsittelyssä ja tietoliikenteessä (ICT) (50 %) ja tekniikan aloilla (55 %).

Taulukko 1. Lukuvuonna 2015–2016 opintonsa aloittaneiden opiskelijoiden opintojen kulku viisi vuotta opintojen alun jälkeen. Lähde: Vipunen

Opintojen kulku 5 vuotta opintojen aloituksen jälkeen	Pohjakoulutuksena ammatillinen koulutus		Pohjakoulutuksena lukiokoulutus		Kaikki opiskelijat	
	%	n	%	n	%	n
Tutkinto alkuperäisessä tutkintolajissa	65,1	9 360	61,3	8 085	63,5	21 726
Tutkinto muussa tutkintolajissa	2,3	324	3,7	489	3,1	1 047
Opiskelee alkuperäisessä tutkintolajissa	17,0	2 448	21,3	2 802	18,2	6 240
Opiskelee muussa tutkintolajissa	1,9	267	3,5	465	2,5	864
Ei tutkintoa, ei opiskele, työllinen	10,1	1 449	6,4	849	8,7	2 976
Ei tutkintoa, ei opiskele, ei työllinen	3,7	525	3,8	495	4,0	1 365
Yhteensä	100,0	14 370	100,0	13 185	100,0	34 218

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden AMK-opiskelijoiden tyytyväisyys AMK-opintoihinsa ja työllisyys

- AMK:sta valmistuneista ammatillisen tutkinnon aiemmin suorittaneista opiskelijoista suurin osa oli tyytyväisiä AMK-opintoihinsa.
- Valmistuessaan suurin osa ammatillisen tutkinnon aiemmin suorittaneista oli työelämässä. Viisi vuotta myöhemmin päätoimisten työllisten osuus oli kasvanut.
- Työssään tärkeimpinä osaamisina nämä henkilöt pitivät ongelmanratkaisutaitoja, kykyä itsenäiseen työskentelyyn ja ajanhallintaan, oma-aloitteisuutta ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutus- ja neuvottelutaitoja, kykyä oppia ja omaksua uutta sekä stressinsietokykyä ja kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin.

Kuvio 2. Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työtilanne heidän valmistuessaan AMK:sta ja viisi vuotta myöhemmin. Lähde: Uraseurantakysely

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kaikkien ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen arvosanoilla tarkasteltuna

- Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen yhteisissä tutkinnon osissa on arvosanoilla tarkasteltuna keskimäärin hyvää.
- Opiskelijoiden osaaminen on arvosanoilla tarkasteltuna parasta yhteiskunta- ja työelämäosaamisessa ja heikointa matemaattis-luonnontieteellisessä osaamisessa.

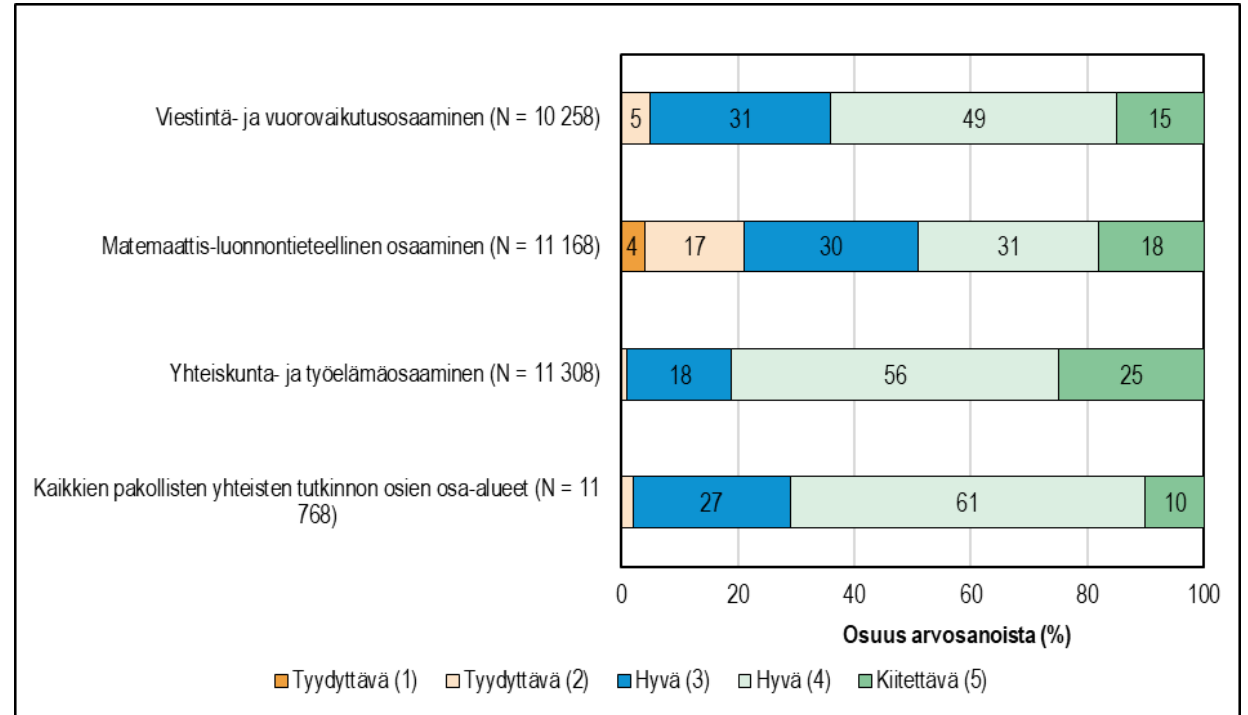
Taulukko 2. Yhteisten tutkinnon osien arvosanojen jakauma osa-alueittain. Lähde: Koski

Yhteinen tutkinnon osa	Arvosana		
	Tyydyttävä (1–2)	Hyvä (3–4)	Kiitettävä (5)
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen	14 %	78 %	8%
Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen	35 %	54 %	11 %
Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen	7 %	78 %	15 %

- Tekniikan aloilla ja palvelualoilla osaaminen on keskimäärin muita aloja heikompaa.
- Luonnontieteissä, humanistisilla ja taidealoilla, kaupan ja hallinnon alalla sekä terveys- ja hyvinvointialalla opiskelijoiden osaaminen on keskimäärin hieman muita aloja parempaa.

Ammattikorkeakouluun valittujen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen arvosanoilla tarkasteltuna

- Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden AMK-opiskelijoiden osaaminen yhteisissä tutkinnon osissa on arvosanoilla tarkasteltuna keskimäärin hyvää.
- Opiskelijoiden osaaminen on arvosanoilla tarkasteltuna parasta yhteiskunta- ja työelämäosaamisessa ja heikointa matemaattis-luonnontieteellisessä osaamisessa.
- AMK:ssa opinnot aloittaneiden ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaaminen on kaikkien pakollisten yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanoilla mitattuna hieman parempaa (ka. 3,8) kuin kaikkien ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden (ka. 3,4).

Kuvio 3. Ammattikorkeakouluun valittujen opiskelijoiden osaaminen yhteisten tutkinnon osien arvosanoilla mitattuna vuosina 2018–2022.

Lähde: Koski, opiskelijavalintarekisteri

Keskeisiä jatko-opintovalmiuksia, joita opiskelijoilla ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen mukaan tulisi olla

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät, ammattikorkeakoulujen johto ja ammattikorkeakoulujen henkilöstö nostivat useimmiten esiin samoja valmiuksia. Useimmiten mainittuja jatko-opintovalmiuksia:

Opiskelutaidot ja opiskeluvalmiudet

Esim. itseohjautuvuus ja oma-aloitteisuus
Vuorovaikutus- ja ryhmätyötaidot
Tiedonhaku- ja käsittelytaidot
Tietotekninen osaaminen

Viestinnälliset valmiudet

Kirjoitustaito
Taito lukea asiatekstiä

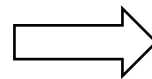
Vieraiden kielten osaaminen

Englanti ja toinen kotimainen

Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen

Lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjät nostivat esiin ammatillisen osaamisen keskeisenä valmiutena. Ammattikorkeakoulut eivät vastaavalla tavalla tunnistaaneet sitä jatko-opintovalmiudeksi.

Ammatillinen osaaminen

Ammattikorkeakoulujen kokemusten mukaan ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksissa on vaihtelua.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden AMK-opiskelijoiden osaamisen vahvuuksia ja puutteita ammattikorkeakoulujen johdon ja henkilöstön mukaan

Useimmiten mainittuja osaamisen vahvuuksia

Ammatillinen osaaminen ja alan tuntemus

Käsitteistön ja työvälineiden tuntemus

Verkostot ja ammatti-identiteetti

Käytännön osaaminen

Hyvät opiskeluvälmiudet ja motivaatio

Työelämäkokemus ja työelämätaidot

Useimmiten mainittuja osaamisen puutteita

Viestinnälliset taidot

Kirjoitustaito

Lukutaito

Vieraat kielet

Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen

Opiskelutaidot ja opiskeluvälmiudet

Esim. itseohjautuvuus

Tiedonhaku-taidot

Tietotekninen osaaminen

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden mielikuvia osaamisestaan ja ammattikorkeakouluopinnoista

Amis-tutkimuksessa selvitettiin opiskelijoiden mielikuvia ammatillisen tutkinnon antamista jatko-opintovalmiuksista.

- Vain pieni osa (4 %) koki, ettei ammatillinen tutkinto anna riittäviä valmiuksia AMK-opintoihin.
- Samaan aikaan kuitenkin viidesosa (20 %) arvioi, ettei heillä ole riittäviä valmiuksia valmistautua pääsykokeeseen.
- Haasteita, joita ammatillisen koulutuksen opiskelijat uskovat voivansa kokea korkeakouluopinnoissa:
 - Opinnot ovat liian raskaat (59 %)
 - Taloudellisen tilanteen heikkeneminen (36 %)
 - Opintojen keskeytyminen (29 %)
 - Työn ja opiskelun yhdistäminen (29 %)
 - Opintojen aikataulussa pysyminen (28 %)
 - Ulkopuolisuuden tunne (20 %)
 - Opintojen aikana ei saisi tarvittavaa tukea (17 %)

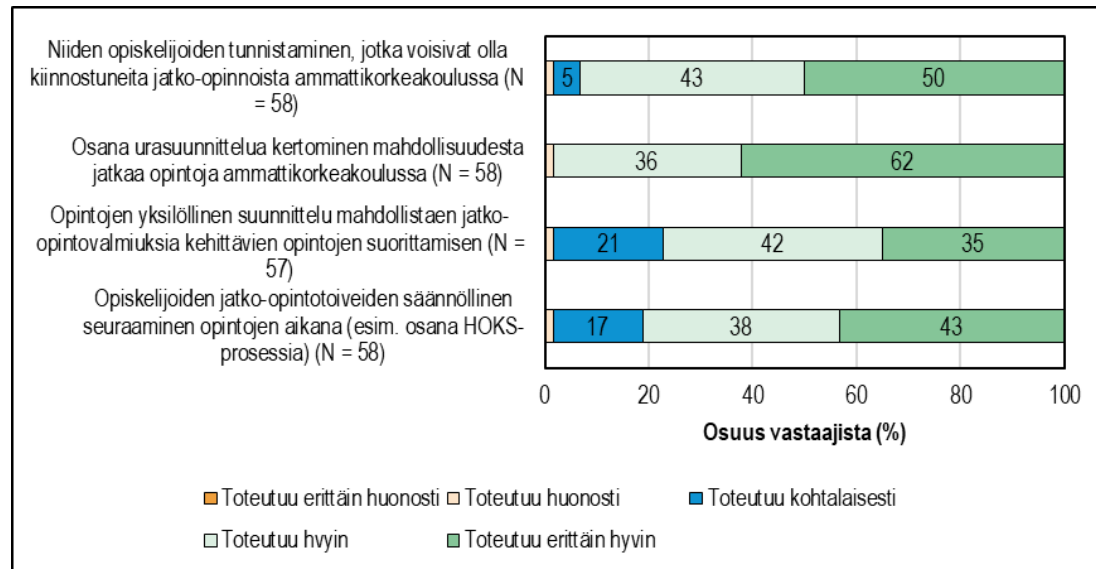
Jatko-opintovalmiuksien kehittymisen tukeminen ammattillisen koulutuksen aikana

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Korkeakouluopintoihin hakeutumisen tukeminen osana opintojen ohjausta

- Koulutuksen järjestäjistä yli puolet (60 %) on määritellyt opinto-ohjauksen toimintamallissa, miten ne tukevat korkeakouluopinnoista kiinnostuneiden opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittämistä.

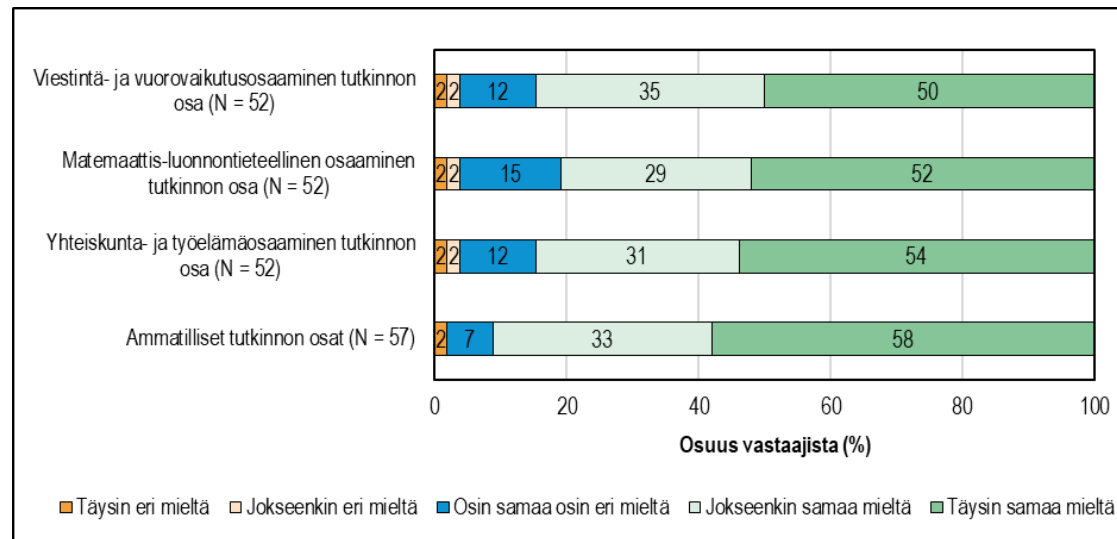

Kuvio 4. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien arvio opiskelijoiden jatko-opintotoiveiden tunnistamisesta ja huomioimisesta osana opintojen suunnittelua. Lähde: Kysely ammatillisen koulutuksen järjestäjille

- Järjestäjät arvioivat, että erityisesti jatko-opinnoista kiinnostuneiden opiskelijoiden tunnistaminen ja jatko-opintomahdollisuudesta kertominen osana urasuunnittelua toteutuvat hyvin. Toisaalta opintojen suunnittelu mahdollistaen jatko-opintovalmiuksia kehittävien opintojen suorittamisen ja jatko-opintotoiveiden säännöllinen seuranta toteutuvat heikommin.
- AMK-opiskelijoiden kokemukset ammatillisesta oppilaitoksesta saamastaan kannustuksesta ja tuesta olivat hyvin vaihtelevia:
 - Osa opiskelijoista oli saanut hyvin tietoa ja tukea. Osa kertoi, ettei jatko-opintomahdollisuuksista oltu kerrottu lainkaan tai tietoa oli ollut tarjolla valikoidusti osalle opiskelijoista. Tiedonsaanti myös edellytti omaa aktiivisuutta.
- Järjestäjien arvion mukaan ohjaushenkilöstö tuntee ammattikorkeakouluopinnoissa tarvittavat valmiudet jonkin verran paremmin kuin opetushenkilöstö.

Jatko-opintovalmiuksien kehittymisen tukeminen opinnoissa

- Suurin osa koulutuksen järjestäjistä katsoi, että opiskelijat saavat tavoitteidensa mukaista opetusta ja ohjausta eri tutkinnon osissa.
 - Vastaajien arvio oli kriittisempi yhteisten kuin ammatillisten tutkinnon osien kohdalla.

Kuvio 5. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien näkemys siitä saavatko opiskelijat tavoitteidensa mukaista opetusta ja ohjausta yhteisissä ja ammatillisissa tutkinnon osissa. Lähde: Kysely ammatillisen koulutuksen järjestäjille

- Hieman yli puolet järjestäjistä oli kuvannut pedagogista toimintaansa ohjaavassa asiakirjassaan, miten opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymistä tuetaan.
- Järjestäjät tukivat opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymistä useimmiten yksilöllisellä ohjauksella, kun henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS) laadittiin. Useimmiten opiskelijoita ohjattiin suorittamaan väyläopintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia kehittäviä opintoja.
 - Pakollisten yhteisten tutkinnon osien opetuksen eriyttäminen niin, että niiden suorittaminen tukisi entistä paremmin jatko-opintovalmiuksien kehittymistä, oli harvinaista.
 - Ammatillisten tutkinnon osien kohdalla opiskelijoita autettiin jonkin verran hankkimaan sellaisia työssäoppimis- ja näyttöpaikkoja, jotka tukevat mahdollisimman hyvin jatko-opintovalmiuksien kehittymistä.

Opiskelijoille tarjottavat jatko-opintovalmiuksia kehittävät opinnot

Opinnot, joiden tarjonnassa ei tehdä yhteistyötä AMK kanssa

- Vajaa puolet (48 %) järjestäjistä tarjoaa lukio-opinnot, jotka eivät tähtää kaksoistutkinnon suorittamiseen.
- Hieman pienempi osa (44 %) tarjoaa muita opintoja:
 - Muiden toimijoiden (ei AMK) järjestämät opinnot
 - Lisätuki opintoihin
 - Itse järjestetyt korkeakouluopintoihin valmentavat opinnot
 - Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osa-alueet
 - Valmiit opintopolut (ei väyläopinnot)

Opinnot, joiden tarjonnassa tehdään yhteistyötä AMK kanssa

- Useimmiten tarjotaan väyläopintoja (83 % koulutuksen järjestäjistä).
- Harvemmin tarjotaan kurkistuskursseja (60 %) tai yhteistyössä järjestettyjä korkeakouluopintoihin valmentavia opintoja (52 %).
- Useilla järjestäjillä (69 %) on opetusyhteistyötä ja yhteisiä oppimisympäristöjä AMK:jen kanssa.
- AMK:jen johdon käsitys yhteistyön toimivuudesta on myönteisempi kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja AMK:jen henkilöstön.

Väyläopinnot

- Kaikki AMK:t eivät ole määritelleet edellytyksiä, jotka opiskelijan tulee täyttää voidakseen osallistua väyläopintoihin.
 - Jos edellytys on määritelty, yleisimmin edellytetään motivaatiota sekä soveltuvuutta alalle tai sitten opiskelijalle on asetettu jokin osaamiseen liittyvä edellytys, jonka tulee täytyä (esim. hyvä opintomenestys ammatillisessa koulutuksessa).
- Osa AMK:sta edellyttää ammatillisen koulutuksen järjestäjien tukevan väyläopintoja suorittavia opiskelijoita. Yleisimpiä tuen tapoja:
 - ohjaus ja tuki
 - opinto-ohjaus

- Keskimääri väyläopinnot suorittaa loppuun vain 44 % ne aloittaneista opiskelijoista.
- AMK:jen osaamispäälliköiden kokemusten mukaan väyläopintojen suorittaminen ei usein nopeuta AMK-opintoja.
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjien mukaan väyläopintojen haasteita ovat erityisesti opintojen sovittaminen opiskelijoiden lukujärjestyksiin sekä opintojen vaativuus.

Taulukko 3. AMK:jen osaamispäälliköiden näkemys siitä, miten väyläopinnot suorittaneiden opiskelijoiden AMK-opinnot keskimäärin etenevät verrattuna muihin ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin opiskelijoihin. Lähde: Kysely AMK:jen henkilöstölle

Väyläopinnot suorittaneiden opiskelijoiden opintojen keskimääräinen etenemisvauhti suhteessa muiden opiskelijoiden opintojen etenemisivaihtiin	Ammattikorkeakoulujen osaamispäälliköt	
	%	n
Hitaampi	5,9	2
Hieman hitaampi	14,7	5
Ei eroa	35,3	12
Hieman nopeampi	38,2	13
Nopeampi	5,9	2
Yhteensä	100,0	34

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien useimmiten mainitsemissa vahvuuksia ja kehittämiskohteita opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymisen tukemisessa

- **Useimmiten mainittuja vahvuuksia**
 - Opiskelijoiden yksilöllinen ohjaus ja tuki
 - Osaava henkilöstö ja laadukas opetus
 - Jatko-opintovalmiuksia kehittävien opintojen tarjonta
 - Toimiva yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa
 - Toimivat väyläopinnot
- **Useimmiten mainittuja kehittämiskohteita**
 - Ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävä yhteistyö
 - Jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen liittyvän toiminnan systematisointi
 - Ammattikorkeakoulujen parempi tuntemus
 - Jatko-opintovalmiuksia kehittäviin opintoihin liittyvän viestinnän kehittäminen

Asiat, jotka osa järjestäjistä tunnisti vahvuuksikseen, saattoivat toisilla järjestäjillä olla kehittämisen kohteita.

Yhteistyö ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen välillä

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen välinen yhteistyö, jolla pyritään kehittämään ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia

- Lähes kaikki ammattikorkeakoulut (95 %) tekivät ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa sellaista yhteistyötä, jonka ne arvioivat kehittävän ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia. Osaamispäälliköistä yhteistyötä teki suurin osa (82 %), opetus- ja ohjaushenkilöstöstä kolmannes (34 %).
- Ammattikorkeakoulujen johto ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät näkivät paljon samoja kehittämisen kohteita niiden välisessä yhteistyössä:
 - Väyläopintoihin ja muihin jatko-opintovalmiuksia kehittäviin opintoihin liittyvän yhteistyön kehittäminen
 - Yhteistyön tiivistäminen ja säännöllisyys
 - Uusien kumppanuussopimusten ja alueellisen yhteistyön lisääminen
 - Yhteiset projektit ja kehittämistilaisuudet

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja määräysten kehittäminen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Miten koulutuksen järjestäjät kehittäisivät ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä, jotta he voisivat tukea paremmin opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymistä

Yleisimmät kehittämisen kohteet:

- Ammatillisen koulutuksen tutkintorakenne
 - Parempi mahdollisuus valita tutkinnon osia toisista tutkinnoista ja oppilaitoksista
 - Mahdollisuus sisällyttää enemmän valinnaisia opintoja tutkintoon
- Rahoitus
 - Kohdentaminen joustavampien opintopolkujen toteuttamiseen, ohjaukseen, uusien toimintamallien kehittämiseen
 - Kannustus yhteistyöhön korkeakoulujen kanssa
- Yhteiset tutkinnon osat
 - Sisältöjen tarkastaminen vastaamaan paremmin jatko-opintojen vaatimuksia
- Joustavuus opintojen hyväksilukuun ja osaamisen tunnustamiseen
 - Mahdollisuus sisällyttää tutkintoihin korkeakouluopintoja ilman numeerista arviointia.
 - Ammatillisen koulutuksen hankitun osaamisen helpompi hyväksilukeminen AMK-tutkintoihin.

Johtopäätökset ja kehittämisseuraukset ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja opetushallinnolle

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillinen osaaminen vahvuutena, matemaattisessa osaamisessa kehitettävää

Johtopäätökset

- Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja AMK:jen näkemykset keskeisistä jatko-opintovalmiuksista ovat hyvin yhtenevät:
 - opiskelutaidot,
 - viestinnälliset valmiudet,
 - kielitaito,
 - matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen.
- Lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja AMK-opiskelijat näkevät alakohtaisen ammatillisen osaamisen jatko-opintovalmiutena.

Opiskelijoiden opiskelutaidot jakautuvat: Osallane ovat osaamisen vahvuuksia, osalla taidot ovat heikot

AMK-opintojen näkökulmasta opiskelijoilla on puutteita näissä osaamisissa. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden tavoitteiden mukainen opetus ei aina toteudu yhteisissä tutkinnon osissa

Ammatillisen osaamisen lisäksi työkokemus ja työelämätaidot ovat opiskelijoiden osaamisen vahvuuksia

Ammatillinen osaaminen vahvuutena, matemaattisessa osaamisessa kehitettävää

Kehittämissuositukset

- Ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulee
 - varmistaa, että opiskelijat saavat omien tavoitteidensa mukaista opetusta yhteisissä tutkinnon osissa.
 - tarjota opiskelijoille nykyistä kattavammin mahdollisuuksia haastavampiin harjoitteisiin myös pakollisten yhteisten tutkinnon osien opetuksessa jatko-opintovalmiuksien kehittämiseksi.
- Lisäksi AMK:jen tulisi käydä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa vuoropuhelua siitä, millaista osaamista ammatilliset tutkinnot tuottavat ja millaista valmiuksia AMK-opinnoissa tarvitaan.

Jatko-opinnoista kiinnostuneet ammatillisen koulutuksen opiskelijat ohjataan usein väyläopintojen tai muiden lisäopintojen pariin

Johtopäätökset

- Jatko-opinnoista kiinnostuneiden opiskelijoiden yksilöllisissä opintopoluissa on kehitettävää.
 - Järjestäjistä lähes puolet ei ole kuvannut pedagogista toimintaansa ohjaavassa asiakirjassaan, miten jatko-opintovalmiuksien kehittymistä tuetaan.
 - Opiskelijoiden jatko-opintotoiveiden säännöllinen seuraaminen ja jatko-opintovalmiuksia kehittävien opintojen yksilöllinen suunnittelu eivät toteudu kaikilla järjestäjillä.
 - Osa opiskelijoista kokee, ettei saa riittävästi tietoa, tukea ja kannustusta korkeakoulutukseen hakemiseen.
- Jatko-opinnoista kiinnostuneita opiskelijoita ohjataan useimmiten väyläopintoihin tai muihin erillisiin jatko-opintovalmiuksia kehittäviin opintoihin.
- Väyläopintojen keskeyttäminen on yleistä.
 - AMK:jen osaamispäälliköiden vastausten perusteella keskimäärin alle puolet opiskelijoista suorittaa väyläopinnot loppuun.

Jatko-opinnoista kiinnostuneet ammatillisen koulutuksen opiskelijat ohjataan usein väyläopintojen tai muiden lisäopintojen pariin

Kehittämissuosituksset

- Ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulee
 - varmistaa, että ohjaus jatko-opintoihin on samaan tapaan kiinteä ja jatkuvasti läsnä oleva osa ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden uraohjausta kuin ohjaus työelämään.
 - opetuksen laadun varmistamiseksi kuvata kuvaavat pedagogista toimintaa ohjaavassa asiakirjassaan, miten opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittymistä tuetaan yhteisissä ja ammatillisissa tutkinnon osissa ja eri tutkintotasoilla.
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen tulee
 - selvittää, miksi väyläopintojen keskeyttäminen on niin yleistä ja miten väyläopintoja ja niiden sisältöjä voidaan kehittää niin, että suurempi osa opiskelijoista suorittaa opinnot loppuun.

Osaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen kaipaa kehittämistä

Johtopäätökset

- Koulutuksen järjestäjillä on hyvät lähtökohdat tukea opiskelijoita tavoitteiden mukaisen osaamisen kehittämisessä
 - Lähes kaikilla järjestäjillä on opintojen ohjauksen toimintamalli tai vastaava.
 - Toisaalta merkittävä osa koulutuksen järjestäjistä ja AMK:sta ei ole tehnyt keskinäistä yhteistyötä ohjauksen mallien laadinnassa.

Kehittämissuosituksukset

- Kaikkien ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulee laatia ohjauksen toimintamalli.
 - Arviointiryhmä kannustaa koulutuksen järjestäjiä ja AMK:ja tekemään yhteistyötä kehittäessään ohjauksen toimintamalleja edelleen.

Todellisuus ja mielikuvat ammatillisen tutkinnon suorittaneiden mahdollisuuksista onnistua ammattikorkeakouluopinnoissa eivät kohtaa

Johtopäätökset

- Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden keskuudessa on epävarmuutta mahdollisuuksista onnistua AMK-opinnoissa
 - Osa opiskelijoista ei usko mahdollisuuksiinsa AMK-opiskelijoina.
 - He kokevat, ettei heidän kielellinen ja matemaattinen osaamisensa ole tasolla, jota AMK-opinnoissa pärjääminen edellyttää.
- Osa AMK:jen henkilökunnasta ja johdosta kokee, että ammatillisen tutkinnon suorittaneiden jatko-opiskeluvalmiudet ovat puutteelliset.
- Toisaalta
 - Ammattikorkeakoulut tukevat opiskelijoitaan monin tavoin, jotta heidän opintonsa etenisivät.
 - Keskimäärin ammatillisen tutkinnon suorittaneet ammattikorkeakouluopiskelijat menestyvät opinnoissaan ja ovat niihin tyytyväisiä.
 - Ammatillisen tutkinnon suorittaneet opiskelijat vaihtavat opintojen aikana opiskelemaansa alaa harvemmin kuin lukio-opinnot suorittaneet opiskelijat.

Todellisuus ja mielikuvat ammatillisen tutkinnon suorittaneiden mahdollisuuksista onnistua ammattikorkeakouluopinnoissa eivät kohtaa

Suosituksukset

- Koulutuksen järjestäjät tarvitsevat tosiasioihin perustuvaa tietoa siitä, miten ammatillisen tutkinnon suorittaneet opiskelijat menestyvät AMK-opinnoissa.
- Opiskelijoille tulee tarjota tietoa ammatillisen tutkinnon suorittaneista opiskelijoista korkeakouluopinnoissa sekä AMK:jen opiskelijoille tarjoamasta tuesta osana ammatillisessa koulutuksessa toteutettavaa opintojen ohjausta ja HOKS-keskusteluja.
- Korkeakoulutettujen nuorten osuuden kasvattaminen edellyttää, että yhä useammat ammatillista tutkintoa suorittavat kokevat korkeakouluopintojen olevan heille mahdollinen vaihtoehto.
 - Arviointiryhmä kannustaa opetus- ja kulttuuriministeriötä, Opetushallitusta, ammatillisen koulutuksen järjestäjiä ja ammattikorkeakouluja työskentelemään yhdessä tätä päämäärää kohti.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja AMK:jen välillä on monipuolista yhteistyötä

Johtopäätökset

- Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja AMK:jen välinen yhteistyö on monipuolista, esim.
 - Korkeakouluopintoihin valmentavat opinnot, kuten väyläopinnot ja kurkistuskurssit
 - Opetusyhteistyö
 - Yhteiset oppimisympäristöt
- Monipuolisen yhteistyön riskinä on yhteistyön pirstaloituminen, jolloin se ei parhaalla mahdollisella tavalla vastaa asetettuihin tavoitteisiin.
 - Osa organisaatioista ei myöskään säännöllisesti arvioi ja kehittää yhteistyötään
- Yhteistyön edelleen kehittämiseksi hyvän pohjan luovat molemmissa koulutusorganisaatioissa tunnistetut kehittämiskohteet
 - Väyläopintoihin ja muihin jatko-opintovalmiuksia kehittäviin opintoihin liittyvän yhteistyön kehittäminen
 - Yhteistyön tiivistäminen ja säännöllisyys
 - Uusien kumppanuussopimuksien ja alueellisen yhteistyön lisääminen
 - Yhteiset projektit ja kehittämistilaisuudet

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja AMK:jen välillä on monipuolista yhteistyötä

Kehittämissuosituksukset

- Koulutuksen järjestäjien ja AMK:jen tulee kehittää yhteistyömuotoja, jotka edistävät ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.
- Koulutuksen järjestäjien ja AMK:jen tulee kehittää yhteistyötään edelleen yhdessä tunnistettujen kehittämiskohteiden pohjalta.
 - Niiden koulutuksen järjestäjien ja AMK:jen, joilla on monia opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen tähtääviä yhteistyön muotoja, on hyvä varmistaa, että ne muodostavat tarkoituksenmukaisen ja opiskelijoiden jatko-opintoihin siirtymistä tukevan kokonaisuuden.
 - Sekä ammatillisessa koulutuksessa että AMK:ssa opiskelevia ammatillisen tutkinnon suorittaneita opiskelijoita tulisi osallistaa yhteistyön kehittämiseen.
- Koulutuksen järjestäjien tulee varmistaa, että ne osana toimintansa laadunhallintaa arvioivat ja kehittävät säännöllisesti jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen tähtääviä yhteistyön muotoja.

Hyvät käytännöt

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Hyvät käytännöt

- Osana arviointia ammattikorkeakoulujen johdolta ja henkilöstöltä sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä kerättiin sellaisia hyviä käytäntöjä, jotka heidän mukaansa tukevat ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opintopolun jatkoa korkeakouluopintoihin, opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opinnoissa etenemistä.
- Tutustu hyviin käytäntöihin verkkosivuillamme:
 - [Ammatillisen koulutuksen järjestäjien hyviä käytäntöjä jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen \(pdf, 215.68 KB\)](#)
 - [AMK johdon hyviä käytäntöjä jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen \(pdf, 201.55 KB\)](#)
 - [AMK henkilöstön hyviä käytäntöjä jatko-opintovalmiuksien kehittämiseen \(pdf, 307.54 KB\)](#)

Lisätietoja arvioinnista

- [Arvioinnin loppuraportti](#)
- [Tiivistelmä ammattikorkeakoulutusta koskevista tuloksista](#)
- [Arvioinnin verkkosivut](#)

Lisätietoja antavat

- Veera Hakamäki-Stylman, etunimi.sukunimi@karvi.fi, p. 029 533 5555
- Raisa Hievanen, etunimi.sukunimi@karvi.fi, p. 029 533 5542